

nenſium Ludum qui à Magiſtratu & Magnatibus exerceri ſolet : quem calluiſſe pro ſat magno honore habetur , quamvis quis aliam dignitatem non habeat , nec aliam Artem calleat , ut notat Purchaſius noſtras : nam iſe eſt ex præcipuis Ludis quos Magnates & Viri Principes affectare ſolent , cùm Politicam Aſtutiam & circumveniendi Artes præ cæteris doceat. Et quidem huius Ludi Prototypum ex Oriente delatum accipi ab Ampliſſimo Viro *D. Gifford* ad Indos Mercatore , qui ex Indiâ redux tum nuper fuerat Fortalitii noſtri *St. Georgii in Madraſpatnam* Governator digniſſimus : cui pro tanto favore maximas Gratias refero.

De Circumveniendi Ludo Chinenſum.

DE hoc Ludo primò audiemus Jeſuitarum Descriptiones imperfectas & inter ſe diſcrepantes. Et poſteà Chinenſis mei Descriptio verior & perfectior afferetur.

De eo ſic habet *D. Semedo*, *E ancora graviffima ſorte di giuoco fra eſſi il ſequente. In uno Scacchiere di trecento Caſe, giuocano con ducento pezzi, altri bianchi, altri neri. Con queſti l'uno procura dimandar nel mezzo dello Scacchiere li pezzi dell'altro, acciò che poſſa ſignoreggiar nell'altre Caſe: in fine chi ha per ſe più Caſe occupate, vince il giuoco. In tal giuoco con gran guſto ſ'occupano gli Officiali, e ſpeſſo vi ſpendono buona parte del giorno; perche tra gente perita in un giuoco vi ſi conſuma*

un' hora. Gli esperti dò questo ginoco sono stimati etiandio per questo solo titolo : e così sono spesso chiamati, e presi come Maestre d' esso con tutte se cerimonie.

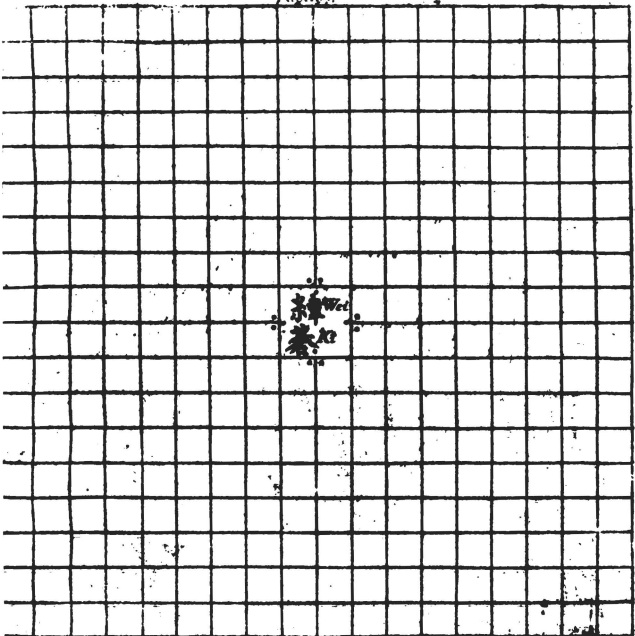
Dominus Trigantius sequentem descriptionem (etiam imperfectam) in suo de: hinâ Libro habet: Gravissimum inter eos Ludi genus est hujusmodi. In Alveo ducentarum Cellularum pluribus quàm ducentis Calculis colludunt, è quibus alii candidi sunt, alii atrii. His Calculis alter alterius Calculos procurat in medium Alveum relegare, ut reliquis deinde Cellulis dominetur: ad extremum, qui plures in Alveo Cellulas sibi subjecit, Victor appellatur. Hunc Ludum avidissimè arripiunt Magistratus, & sæpè maximam diei partem ludendo consumunt: nam inter ludendi peritos, horam integram unus Ludus tenet. Qui huus Ludi peritus est, tametsi nullâ aliâ re insignis fuerit, ab omnibus colitur, & evocatur. Imò nonnulli etiam solitis sibi ritibus Magistros legunt, ut ab iis accuratè hujus Ludi rationem ediscant.

In Legatione Batavica ad Sinas, legitur, Magnatum Ludus est, quo Tabulam excavatam, cui trecenta Ædícula ad latera sunt, cum ducentis Orbitulis albis partim & nigris, adhibent. Qui plures Ædiculas occupat, Victor est. Ipsi Magistratus integros dies huic Lusui impendunt, & qui in eo excellit, famam inde, ac estimationem apud reliquos consequitur.

Sed missis hisce aliorum Descriptionibus, Dominus Shin Fo-cung natus Chinensis non indoctus, tale ejus Schema pro me delineavit, Lūmque descripsit seq. modò.

Hoc

Fig. 187.

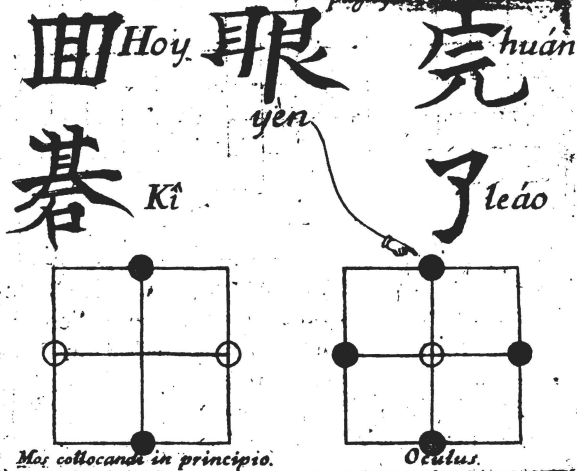
Hic Ludus bellicus, (inter Sinenſes & Tataros Bellum repræſentans, cujus etiam Schema eſt Campi militaris æmulum,) apud Serum Magnates plurimum exerceri ſolet Orbiculis vitreis numero 360, in Tabellâ (in cujus Long. & Latitudine ſunt 18 Areolæ in ſe ductæ,) cujus Quadratura eſt duorum Pedum, & aliquando minori formâ.

Iſte Ludus Sinicè vocatur *Hoy Kî*, i. e. *Circuli Ludus* ſeu *Circularis Ludus*; vel aliàs plerumque dicitur *Wei Kî*, eodem ſenſu: nam *Wei* eſt

B b 3

Cir-

Circum seu *Circulus* sive *Circuitus*, &c. Intelligitur autem *Circumventio* quâ unius partis Orbiculus seu Miles vitreus à pluribus Hostibus circumventus capitur, prout in sequente Figurâ æneâ cernitur, ubi quatuor Areolarum medio Angulo situs Orbiculus à quatuor circumfufis Hostibus includitur, & hoc modo inclusus capitur. Hæcce Figura seu includendi Formula quadrata Sinicè vocatur *Ten*, i. e. *Oculus* seu *Ocellus*: & hujusmodi *Oculos* semper conficere conatur quivis Lufor Victorix studiosus, cum hac ratione vincat.

Principio quidem dicta Tabella ad ladendum instruitur tantum aliquot Orbiculis seu Militibus ex utraque parte, cum Areolæ non sufficiant ut omnes simul prælio intersint, nec id fieri

fieri solet. Collutores autem alternatim & per vices, suos Milites sigillatim collocant, prout in alterâ Figurâ æneâ quadratâ vides, ubi alterutrius partis duo Milites in 4 Areolarum Angulis in procinctu stantes visuntur. Sed & inter collocandum subinde ad hoc collimant ut (quantum possint) faciant *Ocellum* ut supra in Diagrammate delineatur, cum id semper sit utriusque partis Scopus: & quicumque facto ejusmodi *Ocello* potest 4 suis Militibus unum hostilem Militem includere & circumvenire, (ut in dictâ Figurâ æneâ modus capiendi inclusum Hostem docetur & repræsentatur,) illum capit & Captivum ducit, nempe Chinensis Tatarum, aut vice versâ.

Ut autem magis particulariter hujus Ludi indolem & ludendi modum doceam, uterque Lusor debet habere Orbiculos seu Milites saltem 180, quos prout opus est è Vasculo promit: nam (ut dictum) non est necesse omnes simul in medium adducere. Inchoari solet Lusor circa medium Tabellæ: maxima autem Ars in initio collocandi Milites, & deinceps eosdem promovendi, ita est ut commodè possint aliquem ex Adversariis circumveniendo capere: quâ de causâ insidiandi & opportunitatem captandi licentia utrisque Collutoribus est æqualis, dum quisque suâ vice sigillatim tantum unum Militem collocat, idque quantum possit ad insidiandum: nam & inter collocandum alii alios capiunt, nec expectatur donec omnes in Campo Militari collocati fuerint. Hic enim Ludus

dus repræsentat duos Exercitus seu Virorum
 Agmina pro aliquâ Regione contendentes, &
 hostes tam omnes quàm singulos circumveniendi
 opportunitatem captantes. Et hâc ratione in
 procinctu stantibus Viris Militaribus, supra-
 dicto modo miscetur prælium, ut scil. capiendus
 Hostis à 4 Adversariis inclusus, (quod vocatur
Oculus,) ritè fiat Captivus, cum non habeat
 exitum nec fugiendi locum, dum omnes per
 ipsos Angulos seu linearum intersectiones (&
 non aliter) rectâ movere teneantur, ab Angu-
 lo in Angulum per ipsas Lineas directè, & non
 obliquè extra eas: nec potest aliàs erumpere
 aut evadere, nisi aliquis Angulus sit vacuus &
 innocupatus pateat. Ideoque qui alios cir-
 cumvenire student, omnes Aditus præcludere
 & occupare necesse habent.

Quando autem faciendus est *Oculus*, si non ha-
 bet quis in Mensâ qui eum conficiant, è Vascu-
 lo suo novos promit: & si una aliqua pars Tabellæ
 seu Campi Militaris nimis occupata sit ab Hosti-
 bus, tum suos in aliam partem subducit: sed
 tunc Hostis eum persequitur, suos etiam ubi-
 cunque placet alternatim collocando, ut alte-
 rius Milites vel apertâ vi vel insidiando capere
 possit. Et tandem quando pleræque partes
 Campi occupantur ab alterâ parte pugnan-
 tium, absumptis & diminutis hujus partis Mi-
 litibus ita non restet spes vincendi aut evaden-
 di, tum (si ulterius ludere non libet,) Lusu
 finito à Victore proclamatur, *Huan leáo, i. e.*
Finitus est: nam eâdem voce significatur *finis*,
fini-

fnitus, finire, &c. ubi sensus distinctio ex situ in sententiâ & constructione discernenda est; eodem modo ut in usu vocis *Wri* supra doctus. Estque *leao* Particula ferè expletiva Tempus præteritum notans.

His factis, tandem uterque Lusor numerat tam quot Campi partes ipse tunc possideat, quam quot in eis Milites habeat superstites: aut si alter Lusorum indubitata unam aliquam maximam seu majorem Campi partem possidet, tum opus est ut numeret tantum Milites suos, cum de Campo non dubitet. Et qui plures Campi partes occupat tenetque, dicit, Ego tot partes possideo, tu vero paucioris, minus etiam Militibus, ergo *Ego vincis*. Sed quamvis quis pauciores Campi partes possideat, si tamen is plures superstites habeat Milites, tum *ille vincit*.

Ex his omnibus constat, hunc Ludam non esse Casum & Fortuna subjectum, sed merâ peritiâ gubernari; adeoque non esse dubium quin ab omnibus deus habeatur. Notandum etiam, quod Ludi Character à Chinesis meo diversimodè scriptus est, uti videre est conferendo hunc cum eo qui in Tabula Ludo usurpatur; quod monendum duxi, ne quis dictam diversitatem à meâ incuriâ processisse putet.